

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА БІОГРАФІСТИКА

підготовки магістрів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Філософія

спеціальності 033 Філософія

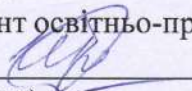
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Кривега Людмила Дмитрівна, д.філос.н., проф., проф. кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Протокол № 1 від "29" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри філос., публ. упр. та соц. роб.

(підпис) Т.І. Бутченко
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) І.Ю. Чайка
(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: ukra29@i.ua

Телефон: 38 067 366 18 20

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), Telegram за номером 38 067 366 18 20

Кафедра: філософії, публічного управління та соціальної роботи, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а, ауд. 315,236, телефон - (061) 228-75-73

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історико-філософська біографістика» є ознайомлення магістрів з історією та сучасним станом розвитку історико-філософської біографістики, з проблематикою біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні. Докладно розглядається історико-культурна трансформація феномена філософської біографії, типи і форми біографічної традиції, варіанти біографічного підходу у міждисциплінарному знанні; головну увагу зосереджено на історико-філософській біографістиці як спеціальній філософській дисципліні. Аналізуються напрямки розвитку філософської та культурологічної біографічної прагматики, можливості її використання в філософських дослідженнях. Вводиться необхідний категоріальний апарат і намічаються змістовні аспекти теоретичної філософської біографістики та біографіки.

Курс дає можливість магістрам розвинути навички реконструювати історичний досвід розвитку філософії через призму особистісного життєвого досвіду людини, критично розглядати оцінки, ідеї, факти в контексті суспільної, культурної, особистої історії, глибше підходити до інтепретації філософських текстів тощо.

Курс читається у другому семестрі і пов'язаний з цілою низкою дисциплін, зокрема «Теорія практичної філософії», «Сучасна філософська антропологія», «Методологічні проблеми філософського пізнання».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	2-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	12 год.	
Семінарські заняття	12 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	66 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473 Кількість: 1 год. дистанційні – Zoom, субота, з 13:00 до 14:00; Запис на консультації: ukra29@i.ua	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	

Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473
---	---

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ПРН 3. Вміти реконструювати історичний поступ світової філософії, еволюцію філософських ідей і проблем.</p> <p>ЗК1.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК1.Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.</p> <p>СК4. Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження.</p> <p>СК5.Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.</p> <p>СК7. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.</p> <p>СК8.Здатність викладати філософські дисципліни у закладах вищої освіти.</p>	<p>Методи навчання: пояснювально-ілюстративний (лекційне викладення, використання графічних організаторів інформації у презентаціях, завдання на перегляд відеороликів, перегляд фрагментів документальних фільмів, медійних повідомлень тощо); репродуктивний (регулярна рефлексія розглянутого матеріалу шляхом написання міні-есе - засвоєння звички до рефлексивного способу мислення та філософського усвідомлення); проблемний виклад (розгляд філософських та загальнонаукових проблем шляхом представлення та розгляду підходів до їх аналізу та розв'язання; аргументація висновків); частково-пошуковий метод (організація дискусії за допомогою спонукальних запитань для вирішення навчальної проблеми); дослідницький (систематичне розмірковування та рефлексія над розглянутим матеріалом, здобутим досвідом, власними способами мислення тощо шляхом написання проміжних та підсумкового есе із використанням правил переконливої аргументації).</p> <p>Методи оцінювання: експрес-опитування; обговорення дискусійних наукових проблем, рефлексія та наукова оцінка міні-есе на заняттях; в аудиторії; написання підсумкового есе</p>
<p>ПРН 7. Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.</p> <p>ЗК4.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК7. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>СК5.Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.</p> <p>СК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань</p>	<p>Методи навчання: проблемний виклад (розгляд філософських та загальнонаукових проблем шляхом представлення та розгляду підходів до їх аналізу та розв'язання; аргументація висновків); частково-пошуковий метод (організація дискусії за допомогою спонукальних запитань для вирішення навчальної проблеми); дослідницький (систематичне розмірковування та рефлексія над розглянутим матеріалом, здобутим досвідом, власними способами мислення тощо шляхом написання проміжних та підсумкового есе із використанням правил переконливої аргументації).</p> <p>Методи оцінювання: експрес-опитування; обговорення дискусійних наукових проблем, рефлексія та наукова оцінка міні-есе на заняттях; в аудиторії; написання підсумкового есе</p>
<p>ПРН 10. Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем обговореннях філософських</p>	<p>Методи навчання: проблемний виклад (розгляд філософських та загальнонаукових проблем</p>

<p>питань з експертами з інших галузей знань.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК1. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.</p> <p>СК2. Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.</p> <p>СК7. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму</p>	<p>шляхом представлення та розгляду підходів до їх аналізу та розв'язання; аргументація висновків); частково-пошуковий метод (організація дискусії за допомогою спонукальних запитань для вирішення навчальної проблеми); дослідницький (систематичне розмірковування та рефлексія над розглянутим матеріалом, здобутим досвідом, власними способами мислення тощо шляхом написання проміжних та підсумкового есе із використанням правил переконливої аргументації).</p> <p>Методи оцінювання: експрес-опитування; обговорення дискусійних наукових проблем, рефлексія та наукова оцінка міні-есе на заняттях; в аудиторії; написання підсумкового есе</p>
<p>ПРН 17. Усвідомлювати відповідальність за якість проведених досліджень та достовірність їх результатів.</p> <p>ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК12. Знання принципів і способів інтерпретації текстів, через опанування методологічних принципів філософської герменевтики</p>	<p>Методи навчання: репродуктивний (регулярна рефлексія розглянутого матеріалу шляхом написання міні-есе - засвоєння звички до рефлексивного способу мислення та філософського усвідомлення); проблемний виклад (розгляд філософських та загальнонаукових проблем шляхом представлення та розгляду підходів до їх аналізу та розв'язання; аргументація висновків);</p> <p>Методи оцінювання: експрес-опитування; обговорення дискусійних наукових проблем, рефлексія та наукова оцінка міні-есе на заняттях; в аудиторії; написання підсумкового есе</p>

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історико-філософська біографістика як феномен соціокультурного буття у дзеркалі соціогуманітарного знання

Історико-філософська біографістика як феномен культури та як предмет дослідження. Історія біографічної традиції та форми біографії. Предмет і проблемне поле біографістики. Джерельна база біографістики. Методичний інструментарій біографістики. Історія виникнення і становлення історико-філософської біографіки як науки. Життєписи великих людей давнини і середньовіччя. Агіографічна література. Мемуари-автобіографії. Біографії видатних людей в енциклопедіях і довідкових виданнях. Енциклопедії: універсальні, тематичні, регіональні, біографічні. Серія «Життя видатних людей». Спектр стратегій дослідження феномену біографії: багатовекторність перспектив. Феномен біографії та «людиномірність» гуманітарного знання. Дослідження біографії в контексті «філософії життя» (Ф. Ніцше, В. Дільтей, Г. Міш, Г. Зіммель тощо). Герменевтичні та «онтогерменевтичні» перспективи аналізу біографії (Ф. Шляєрмахер, В. Дільтей, М. Гайдегер, Г.-Г. Гадамер, П. Рікер). Концепція «життєсвіту» у феноменології і феноменологічна тематизація феномену біографії (Е. Гусерль, А. Шюц). «Ситуація людини» та феномен життябіографії в екзистенціалізмі (К. Ясперс, М. Гайдегер, Х. Ортега-і-Гасет). Біографія в контексті структурно-семіотичного підходу (Ю. Лотман). «Філософія діалогу» та «філософія вчинку» М. Бахтіна: біографічна перспектива. Проблема «онтології біографії»: вихідна виразність, герменевтичність, автобіографічність життя. Раціональність та індивідуалізм як «онтологічні» презумпції біографії європейській культурі в контексті проекту «основ біографіки» О. Валецького.

Біографічний підхід та «науки про дух»: досвід взаємостановлення.

«Психологічне тлумачення» в структурі «універсальної герменевтики» Ф. Шляєрмахера та теоретичні підстави біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні. Історія як «історія героїв» та біографія в концепції Т. Карлейля. Феномен біографії в концепції «історичного розуміння» (Й. Г. Дройзен). Автобіографія як вища форма «наук про дух» та становлення біографічного підходу як теоретико-методологічної настанови гуманітарного знання (В. Дільтей, Г. Миш).

«Ситуація людини» та феномен життя.

Біографія в екзистенціалізмі (К. Ясперс, М. Гайдегер, Х. Ортега-і-Гасет). XIII Міжнародний історичний конгрес, секція «Біографія та історія» (1970): підсумки та перспективи. Місце біографії в контексті історичної антропології: школа «мікроісторії»: К. Гинзбург, Н. Земон-Девіс, Л. Репіна, Н. Яковенко, Я. Грицак. Становлення «історичної біографістики» в сучасній Україні (Інститут історичної біографістики НАН України (В. Чишко, В. Попик, В. Онопрієнко). Традиція «нового історизму» (С. Гринблатт, О. Еткінд, В. Менжулін). Інституціоналізація біографічних досліджень. Біографічні проекти, фонди, інститути. Інститут української історичної біографістики. Біографічна складова «філософсько-антропологічних студій» (В. Табачковський). Конференції «Біографічний метод в сучасному гуманітарному знанні» в Одеському національному університеті (І. Я. Матковська). Проект «Народного архіву» (Н. Козлова, І. Попова).

Змістовий модуль 2. Сутність біографічної прагматики та її застосування у прикладних дослідженнях**Біографіка та біографічна прагматика**

Біографіка як міждисциплінарна галузь гуманітарних досліджень. Проект «основ біографіки» О. Л. Валевського. Базисні епістемі біографічного дискурсу: епістема упорядкованості, епістема дзеркальності тощо. Типи організації біографічного дослідження. Специфіка праці біографа: теоретичні, організаційні, етичні аспекти. Сутність та моделі біографічної реконструкції. Презумпції біографічного пояснення. Біографічний персонаж. Біографічний факт: проблеми достовірності. Біографічний досвід: типологія герменевтичних ситуацій. Біографічна ситуація. Біографічна прагматика: визначення, сутність, специфіка, сфери застосування. Біографічні проекти та проблема культурно-національної ідентичності («Великі українці», «Славетні...», «Знамениті...»).

Біографія – предмет історико-філософського дослідження

«Біографічний поворот» в сучасній гуманітаристиці «Новий біографізм» та «новий автобіографізм». Біографія – предмет історико-філософського дослідження. Теперішнє (сучасне) як вихідний пункт вибору і дослідження конкретної біографії. Повні і неповні біографії: охоплення всіх вікових періодів і соціальних ролей, відображення внутрішнього життя. Типове, закономірне і випадкове в біографії людини. Колективні біографії. Людина другого ряду як дослідницька проблема. «Біографічний поворот» в контексті «антропологічного», «онтологічного», «лінгвістичного» та «наративного» поворотів у сучасній філософії та гуманітарному знанні. Проблема персональності та життєсвіту у «новій онтології» та «постонтології». Нові обрії осмислення феномену біографії в соціокультурному бутті.

Біографічні та автобіографічні акти

«Онтологія біографії» як комплекс умов, що забезпечують можливість текстуального представлення індивідуального (індивідуального, особистісного життя). Раціоналізм та індивідуалізм як онтологічні передумови біографічної традиції в європейській культурі. «Антропологічний поворот» і перехід от класичного до пост класичного способу конструювання

«онтології людини»: біографічний ракурс. «Лінгвістичний» і «нарративний поворот» та нове осмислення проблеми біографічних та автобіографічних нарративів. «Ренесанс» біографічного підходу в гуманітаристиці. «Новий біографізм» та «новий автобіографізм». Міждисциплінарність, трансдисциплінарність, мультидисциплінарність сучасного соціогуманітарного знання у світлі біографічної проблематики. Феномен біографії та перспективи інтердисциплінарного синтезу. Теоретичні засади «нового біографізму / автобіографізму»: традиції філософської герменевтики, феноменології, екзистенціалізму. Конкретні дослідні стратегії («насичений опис» (К.Гірц), «обґрунтована теорія») у контексті «нового біографізму».

Біографічний дискурс в контексті «соціокультурної семіотики»

Концепції «соціально-історичної поетики» та «семіотики соціокультурного світу» (М. Бахтін та Ю. Лотман). Місце та роль біографічного дискурсу у методології гуманітарних наук М.Бахтіна. Вчинок, діалог, подія буття (М. Бахтін) у біографічному ракурсі. Типологія «біографічних форм» в культурі та розвитку літературних жанрів. Біографія та хронотоп. Автор, герой, читач як фігури біографічного дискурсу. Біографія та автобіографія як «смилова історія». «Біографічна цінність». Феномен біографії в концепції «семіотики соціокультурного світу» та «поетики повсякденності» Ю. Лотмана. Взаємодоповнюваність об'єктивно-надіндивідуального та індивідуально-особистісного вимірів соціокультурного буття. Трансформації культурноісторичної пам'яті та автобіографічна пам'ять. Проблема «культурних кодів» – автобіографічне та біографічне кодування індивідуального життя: міфологізація, театралізація, романізація. «Життя-текст» – «текст-життя»: співвідношення екзистенційного та нарративного вимірів біографії. Тип культури – модель біографії. «Право на біографію» у культурі.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Історико-філософська біографістика як феномен культури та як предмет дослідження.	2		<i>раз на два тижні</i>
1	Тема 2. Біографічний підхід та «науки про дух»: досвід взаємостановлення	2		<i>раз на два тижні</i>
1	Тема 3. «Ситуація людини» та феномен життя.	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Тема 4. Біографіка та біографічна прагматика.	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Тема 5. Біографія – предмет історико-філософського дослідження.	1		<i>раз на два тижні</i>
2	Тема 6. Біографічні та автобіографічні акти	1		<i>раз на два тижні</i>
2	Тема 7. Біографічний дискурс в контексті «соціокультурної семіотики».	2		<i>раз на два тижні</i>
Разом		12		

5. Теми семінарських занять

6.

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Історико-філософська біографістика як феномен культури та як предмет дослідження. План. 1.Історія біографічної традиції та форми біографії. 2.Предмет і проблемне поле біографістики. 3.Джерельна база біографістики. 4. Методичний інструментарій біографістики.	2		<i>раз на два тижні</i>
1	Біографічний підхід та «науки про дух»: досвід взаємостановлення. План. 1.«Психологічне тлумачення» в структурі «універсальної герменевтики» Ф. Шляєрмахера 2.Теоретичні підстави біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні. 3.Історія як «історія героїв» та біографія в концепції Т. Карлейля. 4.Феномен біографії в концепції «історичного розуміння» (Й. Г. Дройзен).	2		<i>раз на два тижні</i>
1	«Ситуація людини» та феномен життя. План. 1.Біографія в екзистенціалізмі (К. Ясперс, М. Гайдегер, Х. Ортега-і-Гасет). 2.ХІІІ Міжнародний історичний конгрес, секція «Біографія та історія» (1970): підсумки та перспективи. 3.Місце біографії в контексті історичної антропології: школа «мікроісторії».	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Біографіка та біографічна прагматика. План. 1.Біографіка як міждисциплінарна галузь гуманітарних досліджень. 2. Проект «основ біографіки» О. Л. Валевського. 3.Базисні епістемі біографічного дискурсу: епістема упорядкованості, епістема дзеркальності тощо. 4.Типи організації біографічного дослідження.	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Біографія – предмет історико-філософського дослідження. План. 1.«Біографічний поворот» в сучасній гуманітаристиці. 2. «Новий біографізм» та «новий автобіографізм». 3.Біографія – предмет історико-філософського дослідження.	1		<i>раз на два тижні</i>
2	Біографічні та автобіографічні акти План. 1. «Онтологія біографії». 2.Раціоналізм та індивідуалізм як онтологічні передумови біографічної традиції в європейській культурі. 3. «Антропологічний поворот» і перехід от класичного до пост класичного способу конструювання «онтології людини».	1		<i>раз на два тижні</i>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	4.«Лінгвістичний» і «нарративний поворот» та нове осмислення проблеми біографічних та автобіографічних нарративів.			
2	Біографічний дискурс в контексті «соціокультурної семіотики». План. 1.Концепції «соціально-історичної поетики» та «семіотики соціокультурного світу» (М. Бахтін та Ю. Лотман). 2.Місце та роль біографічного дискурсу у методології гуманітарних наук М.Бахтіна. 3.Вчинок, діалог, подія буття (М. Бахтін) у біографічному ракурсі. 4. Типологія «біографічних форм» в культурі та розвитку літературних жанрів.	2		<i>раз на два тижні</i>
Разом		12		

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	1.Феномен біографії та «людинорічність» гуманітарного знання. Дослідження біографії в контексті «філософії життя» (Ф. Ніцше, В. Дільтей, Г. Міш, Г. Зіммель тощо). 2.Герменевтичні та «онтогерменевтичні» перспективи аналізу біографії (Ф. Шляєрмахер, В. Дильтей, М. Гайдегер, Г.-Г. Гадамер, П. Рікер). 3.Концепція «життєсвіту» у феноменології і феноменологічна тематизація феномену біографії (Е. Гусерль, А. Щюц). 4.«Ситуація людини» та феномен життябіографії в екзистенціалізмі (К. Ясперс, М. Гайдегер, Х. Ортега-і-Гасет). 5.Феномен біографії в концепції «історичного розуміння» (Й. Г. Дройзен). 6.Біографічна складова «філософсько-антропологічних студій» (В. Табачковський). 7.Біографічний метод в сучасному гуманітарному знанні	33	
2	1.«Біографічний поворот» в сучасній гуманітаристиці «Новий біографізм» та «новий автобіографізм». 2.«Онтологія біографії» як комплекс умов, що забезпечують можливість текстуального представлення індивідуального (індивідуального, особистісного життя). 3.Раціоналізм та індивідуалізм як онтологічні передумови біографічної традиції в європейській культурі. 4.«Антропологічний поворот» і перехід от класичного до пост класичного способу конструювання «онтології людини»: біографічний ракурс. 5.Теоретичні засади «нового біографізму / автобіографізму»: традиції філософської герменевтики, феноменології, екзистенціалізму.	33	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	6. Проблема «культурних кодів» – автобіографічне та біографічне кодування індивідуального життя: міфологізація, театралізація, романізація. 7. «Життя-текст» – «текст-життя»: співвідношення екзистенційного та наративного вимірів біографії.		
Разом		66	...

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування, тести	Семінарське заняття 1 Питання для підготовки до семінарського заняття 1. Історія біографічної традиції та форми біографії. 2. Предмет і проблемне поле біографістики. 3. Джерельна база біографістики. 4. Методичний інструментарій біографістики. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473	6-5 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Тест: мах 3 бали	9
1	Опитування, тести	Семінарське заняття 2 Питання для підготовки до семінарського заняття 1. «Психологічне тлумачення» в структурі «універсальної герменевтики» Ф. Шляермахера 2. Теоретичні підстави біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні. 3. Історія як «історія героїв» та біографія в концепції Т. Карлейля. 4. Феномен біографії в концепції «історичного розуміння» (Й. Г. Дройзен). Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473	6-5 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Тест: мах 3 бали	9
1	Опитування, тести	Семінарське заняття 3	6-5 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати	9

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>Питання для підготовки до семінарського заняття</p> <p>1. Біографія в екзистенціалізмі (К. Ясперс, М. Гайдегер, Х. Ортега-і-Гасет).</p> <p>2. XIII Міжнародний історичний конгрес, секція «Біографія та історія» (1970): підсумки та перспективи.</p> <p>3. Місце біографії в контексті історичної антропології: школа «мікроісторії».</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473</p>	<p>проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найважлива авторська позиція</p> <p>4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна.</p> <p>2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми.</p> <p>Тест: мах 3 бали</p>	
1	Есе	Контрольна робота: написання есе за 1 змістовим модулем	<p>Есе:</p> <p>Розгорнутий роздум з власною позицією – 3-2 бали</p> <p>Виклад змісту есе не відповідає вимогам до структури – 1 бал</p> <p>Виконується наприкінці поточного модулю.</p>	3
2	Опитування, тести	<p>Семінарське заняття 4</p> <p>Питання для підготовки до семінарського заняття</p> <p>1. Біографіка як міждисциплінарна галузь гуманітарних досліджень.</p> <p>2. Проект «основ біографіки» О. Л. Валецького. 3. Базисні епістемі біографічного дискурсу: епістема упорядкованості, епістема дзеркальності тощо.</p> <p>4. Типи організації біографічного дослідження.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найважлива авторська позиція</p> <p>4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна.</p> <p>2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми.</p> <p>Тест: мах 2 бали</p>	7
2	Опитування, тести	<p>Семінарське заняття 5</p> <p>Питання для підготовки до семінарського заняття</p> <p>1. «Біографічний поворот» в сучасній гуманітаристиці.</p> <p>2. «Новий біографізм» та «новий автобіографізм».</p> <p>3. Біографія – предмет історико-філософського дослідження.</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найважлива авторська позиція</p> <p>4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з</p>	7

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473</p>	<p>реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Тест: мах 2 бали</p>	
2	Опитування, тести	<p>Семінарське заняття 6 Питання для підготовки до семінарського заняття 1. «Онтологія біографії». 2. Раціоналізм та індивідуалізм як онтологічні передумови біографічної традиції в європейській культурі. 3. «Антропологічний поворот» і перехід от класичного до пост класичного способу конструювання «онтології людини». 4. «Лінгвістичний» і «нарративний поворот» та нове осмислення проблеми біографічних та автобіографічних нарративів.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найявна авторська позиція 4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Тест: мах 2 бали</p>	7
2	Опитування, тести	<p>Семінарське заняття 7 Питання для підготовки до семінарського заняття 1. Концепції «соціально-історичної поетики» та «семіотики соціокультурного світу» (М. Бахтін та Ю. Лотман). 2. Місце та роль біографічного дискурсу у методології гуманітарних наук М.Бахтіна. 3. Вчинок, діалог, подія буття (М. Бахтін) у біографічному ракурсі. 4. Типологія «біографічних форм» в культурі та розвитку літературних жанрів.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16473</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найявна авторська позиція 4-3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 2-1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Тест: мах 2 бали</p>	7
2	Есе	<p>Контрольна робота написання есе за 2 змістовим модулем</p>	<p>Есе: Розгорнутий роздум з власною позицією – 2 бали Виклад змісту есе не відповідає вимогам до структури – 1 бал</p>	2

			Виконується наприкінці поточного модулю.	
Усього за змістові модулі	9			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біографістика та її предмет. 2. Історико-філософська біографістика: провідні тенденції та віхи становлення. 3. Біографічний метод 4. Основні джерела біографічних даних. 5. Біографія у дзеркалі сучасної історично-філософської науки. 6. Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні. 7. Проект «основ біографіки» О. Л. Валевського. 8. Базисні епістеми біографічного дискурсу: епістема упорядкованості, епістема дзеркальності тощо. 9. Типи організації біографічного дослідження. 10. Біографічний персонаж. 11. Біографічний факт: проблеми достовірності. 12. Біографічна ситуація. 13. Феномен біографії та „людиномірність” гуманітарного знання. 	<p>1 питання, відповідь оцінюється у 5 балів.</p> <p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал – відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		Тести - 30 питань, розміщені у Moodle.	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 15 хвилин і одна спроба	30
	Практичне завдання	Охарактеризуйте вплив біографії Артура Шопенгауера на його філософську творчість.	5 – доповідь студента повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, наведення прикладів з практики конкурсів краси. 4 – положення та висновки недостатньо аргументовані, але доповідь достатньо логічна 3 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 2 – відсутня чітка структура, описовий характер 1 – доповідь фрагментарна, відсутня логіка та структура	5
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

- Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Тандем, 2020. 416 с.
- Гринів О. Історія філософії : курс лекцій для магістрів та аспірантів. Львів, 2021. 559 с.

3. Менжулін В. І. Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні : монографія. Київ : НаУКМА, 2019. 216 с.

4. Ярошовець В. І., Бичко І. В., Бугров В. А. Історія філософії : підручник. Київ : Вид. ПАРАПАН, 2019. 774 с.

Додаткова:

1.Воронова Г. В. Життєдіяльність людини як соціально-філософська проблема : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2007.204 с.

2.Герашенко Т. Г. Філософсько-методологічний аналіз сучасної парадигми інформації : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.09. Київ, 2003. 18 с.

3.Мельник-Любовець Н. І., Яценко О. М. Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : матеріали до бібліографії (2001-2003 рр.) / голова редкол. О. С. Онищенко. Київ, 2006. 204 с.

4.Бойченко М.І. Зовнішні та внутрішні рамкові умови суспільного життя (системний підхід до визначення). *Політологічний вісник*. Київ : ІНТАС, 2011. Вип. 56. С. 123-133.

5.Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти : монографія. Київ : ПРОМІНЬ, 2011. 320 с.

6.Воловик В. І., Лепський М. А., Бутченко Т. І., Краснокутський О. В. Соціальна філософія : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2011. 376 с.

7.Schopenhauer A. 'The World as Will and Representation': Vol.1. Cambridge University ; Illustrated edition, 2019. 696 pp.

8.Kleinman P. Philosophy 101: From Plato and Socrates to Ethics and Metaphysics, an Essential Primer on the History of Thought (Adams 101 Series). London : Adams Media, 2023. 288 pp.

9.Sartwell C. Entanglements: A System of Philosophy (SUNY series in American Philosophy and Cultural Thought). New York : State University of New York Press, 2017. 434 pp.

11. Інформаційні джерела:

1. Біографія Нікколо Макіавеллі. URL : <https://kuzminykh.org/1738-niccolo-machiavelli.html>.
2. Біографія Сократа. URL: <https://riara.com.ua/sokrat>.
3. Бібліографія історико-філософських досліджень, виданих в Україні в 1990 - 2004 рр. / упорядник С. Кудра. *Бібліотека Інституту філософії ім. Г. Сковороди*. URL: https://www.filosof.com.ua/elektronna_biblioteka.
4. Менжулін В.І. Історико-філософська біографістика: провідні тенденції та віхи становлення / Менжулін В. І. *Наукові записки НаУКМА*. 2011. Т. 115 : Філософія та релігієзнавство. С. 18-25. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/6b1b38bd-254f-4f7a-8e82-26ba179d4d4f>
5. Філософська думка України XI–XVIII ст.: від патристики до схоластики. / Я. Стратій, О. Киричок, О. Сирцова, Л. Довга, М. Симчич, Р. Піч, В. Білодід. Київ: НАН України, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди, 2021. *Бібліотека Інституту філософії ім. Г. Сковороди*. URL: https://www.filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
6. Хамітов Н.В., Крилова С.А., Гармаш Л.Н. Історія філософії. Проблема людини та її меж. 2000. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011170>
7. Biographies of Philosophies. *The International Biography Initiative*. URL: <http://www.unlv.edu/centers/cdclv/programs/bios.html>
8. Plato. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL:<https://plato.stanford.edu/entries>.
9. Schopenhauer Arthur. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/schopenhauer>.

12. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перифразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.). https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ukra29@i.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишiть повідомлення у Телеграм, Viber.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/yaбук4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: [061\) 227-12-76](tel:+380612271276)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю

та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>